q̄ ponit duas ꝓprietates t eas ꝓbat. vt patebit infra. ꝑ/ ma est vnūquodq̄ corpus naturale naturaliter ferꝛ ad suum locum. Scda vnūquodq̄ corpus naturaliter q̄es/ cit in suo loco Sed ꝑ ꝓte negatiua arguitur dupl'r. ꝑ mo ꝓtra ꝑmā ꝓprietatē. qz terra est corpus naturale et tamē nō mouetur naturaliter ad suū locū. ꝓtz dupliciter. ꝑmo quia terra est immobilis ſ. nō celi. ꝓtz scdo. qz nihil mouet qñ est in loco proprio. sed terra est in loco p prio. Scdo arguitur. celū est in proprio loco. t tñ non q̄es/ cit in illo. g̃ scda ꝓprietas nō erit vlīter vera

Maior. Prima supradictarū proprietatū: rationabiliter sibi vendicant locus naturalis et eius locatū. Minor. Scda proprietas me/ rito: attribui debet loco t eius locato Con/ clusio. Rationabile est igitur vnūquodq̄ cor/ pus naturalr ad suum locū tendere: et existēs in eo naturaliter ibi quiescere

Maiorē seu ꝑmam proprietatem ꝓbs sic ꝓbat. quia vnūquodq̄ corpus naturalr mouetur ad illud in q̄ con seruatur t ꝑficitur. sed locatū ꝑseruat t perficit in suo lo co. g̃ naturalr fertur ad suū locū. Maior patz ex rōe ap/ petitus naturalis. qz in qualibet re appetitus naturalis inclinat rē in suā perfectōem t dirigit rē in suū finē. Mi/ nor istius rōis ꝓbat. qz corpa naturalia ꝓ hoc ꝑseruātur q̄ tanquā a primis corpib⁹ locantib⁹. qz sic instituit de⁹ vniuersum vt superiora ꝑseruarēt inferiora ꝓprie eis cō iuncta. Et hoc declarat naturalis situs corpoꝝ in vniuer so. qz naturalr corpa sic locant q̄ vnū naturaliter situat sub alio Minor ꝓpō principalis sic probat ab Aresto tele. qz partes naturalr quiescūt in suo toto. sīr materia naturaliter q̄escit sub sua forma. ſz locatū habet se ad lo/ cum sicut pars ad totū. t sicut materia ad formā. g̃ loca tum naturaliter quiescit in suo loco. Minor ꝓz. qz natu ralis situs ptium vniuersi attestatur gradum t ordinez nature. t sic corpus supius est formalius. t per ꝑns se hz vt totum. qz ptes ꝑparantur ad totuz. sicut materia ad formam. vt ꝺr tercio t scdo huius Conclusio patz ex supradictis. qz ps naturaliter ē in suo toto t materia cū sua forma. g̃ etiā corpus naturale locatū naturaliter ē in suo loco. t naturaliter mouet ad illud Corrclariū. cō cluditur ex diuersa rerū locatione: vnūquodq̄ ens natu raliter appetere esse t ꝑmanere. ꝓtz qz entia querunt di uersitatem locoꝝ t nō alia de cā nisi ad ꝑseruatōem sui esse. ꝓut ostenditur tercio de ꝑsolatōe. Et hoc ꝓtz in cer/ tis auibus q̄ ſm tpa anni mutant sua loca. Sīr oleuz t ea que sunt sui generis locari volunt inter aquam t ae/ rem. Etiam plante ꝓtim volūt esse in terra t ꝓtim in ae re Ad rōes. ad ꝑmam ꝺr q̄ ꝑma ꝓprietas loquit̄ de corpe naturali ſm aptitudinē qñ est extra locū suū t non est impeditū. Ad scdam ꝺr q̄ Aresto. loquit̄ de illis q̄ mouent ſm se totum t motu recto. ſz celū mouet̄ circula riter. t hz illū motū ex beneficio creatōis.

Eodem aūt modo accipiendum est phīsici.

Quer̄it ꝑmo Utrum rōnes antiq̄/ rum vacuum non esse vel esse ponentiū: sint efficaces ad psuadendum t difficiles ad soluendum. Pro illius questionis partibus taz affirmatiua q̄z negatiua videtur esse ꝓbs in lrā. q̄ primo ponit opinionē Anaxagore qui dixit vacuū non esse tali ratione motus. aer aliquid est. g̃ vacuum nō est. Añs. ꝓ bat duobus signis. ꝑmum qz vtres repleti aere possunt ferre aliquod pondus. g̃ est signū q̄ aer intus exīs aliq̄d sit. Scōm signū est de clepsedra. si eiñ clepsedra repleat aqua t foramen superius claudatur aq̄ non poterit exi/ re. eo q̄ aer nō potest intrare clepsedrā. ergo est signuz q̄ aer sit aliquid. Scdo ꝓbs ponit opiniones dicentiū va/ cuum esse. licet diuersimode. qz alīq̄ dixerunt vacuū esse separatum a corpibus ꝓpter motum localem. qz vel mobi le recipitur in vacuo. t sic vacuū est vel recipit̄ in pleno. t sic multa corpa essent in eodē loco. quod est impossibile. Alīj vero dixerunt vacuū esse imbibitū corporibus ꝓp/ ter ꝺdensatōem. augmentatōem. t ꝓpter experimētum. ex q̄bus possunt formari tres rōes ꝓbantes vacuum esse difficiles ad soluendum.

Maior. Antiqui probantes vacuum non esse: insufficienter processerūt in ipsius destru ctione Minor. Ratōes antiquorū sustinen/ di vacuum: nō meruerūt apud peritos assen/ sum Conclusio Vacuū igit̄ non foze aut eē in rebus naturalibus: est indignuz credi ex ad/ ductis rationibus.

Maior ꝓtz. qz Anaxagoras t alīj negantes vacuuz solū adducebāt rōes ad ostendendū q̄ repletū aere non est vacuum. ꝓbātes q̄ aer aliq̄d est. Sed hoc nō sufficit ꝓ reprobatōe vacui. qz ponētes vacuū nō dicunt q̄ lo cus repletus aere sit vacuū. sed locus in quo nullū ē sen sibile corpus. qz opinantur oīe corpus esse sensibile. et g̃ ad probādum q̄ vacuū nō est oportet ostēdere q̄ non est aliquod spaciū sine corpe sensibili siue separatum extra corpa siue imbibitū corpibus Minor patz. qz iudiciū periti in ꝓbia aliq̄liter sufficit ꝓpendere defectū hmōi ra tionū. Verbi grā conceditur aliq̄d moueri localiter mo tu recto. t q̄ recipitur in plenū cedens. t illud cedens in aliud cedens. ſz nō oportet abire in infinitū. qz condēsa/ tio interuenit. t sic ꝓtinue mediū cedens facit minorem tumultuatōem. sicut patz in circulatōibus aque si lapis ꝓiciat̄ in aquā. Et hec solutio innuit̄ ab Arestotele in lrā. t p idem ꝓtz respō sio ad alias rōes. Sed ad experi mentū ꝺr. suppositō q̄ vas plenū cineribꝰ recipiat tantuz de aqua q̄ntum vacuum. hoc nō contingit ꝓpter vacuuz inclusum. sed qz aqua cōmixta cineribꝰ ꝺdensatur t etiā cineres Etiā ex virtuali caloze cinerū multa aq̄ subtiliter exalat. t sic absq̄ vacuitate faciliter totū saluat̄ Con/ clusio innotescit ex dictis. qz oīes iste rōes patiunt̄ de/ fectū Corrclariū primum. deceter intellectus antiq̄/ rum: ꝓparatur ad debilem visum. ꝓtz qz sicut visus ifir mus non ꝓcipit faciliter sensibilia. ita isti antiq̄ defect⁹ fa ciliter ꝓceptibiles nesciuerunt ꝓcipe Corrclariū scōm ad naturalē phīm: ꝓtinet considerare vacuū. Patz ꝑmo qz vacuū ponitur locus nō repletus corpe. t ideo rōe op positōis ꝓtinet ad phīcū ꝑsiderare vacuū sicut locū Pa tet scdo. qz vacuū apud antiquos ponit̄ cōis passio rerū naturaliū t necc̄ario reqrit̄ ad localem motū

Quer̄itur secūdo Utrū diffinitō/ nes vacui ab an tiqs t Arestotele tradite: sint eque conuenienter posite. Pro parte affirmatiua videtur sufficere autoritas an/ tiquorum t Arestotelis. Etiam diffinitōes antiquoꝝ sunt oꝛationes conuertibiliter exprimentes quid per no

men vacuū significetur. ergo videt q̄ sufficiūt pro diffini/tionib⁹ quid nominis. Sed pro pte negatiua est ph̄s qui reprobat tres diffinitiōes antiquor⁹ tanq̄ insufficiē tes. et ponit q̄rtam tanq̄ bonā ⁊ ꝑpletam

Maior. Nulla diffinitio vacui: debet pro prie quidditatiua dici. Minor. Antiquor⁹ diffinitiones: sunt falsę et insufficientes Cō clusio. Cum igitur vacuus dicatur priuatiue. ꝓueniēter diffinit ꝑ aptitudinē ab Arestotele.

Huius discursus maior sic declarat. q̄ fm ph̄m se/cūdo posterior⁹ si diffinitio debeat dici q̄ddditatiua opor/teat q̄ sibi correspondeat aliqua natura a pte rei. sic aūt nō est de vacuo. vt patebit inferius Minor patz. quia antiqui posuerūt tres diffinitiōes. Prima est. vacuū est in quo nihil est. Secūda. vacuū est in quo nō est corpus. Tercia est. vacuū est in quo nō est corpus sensibile sensu tactus. id est graue vel leue. Sed p̄ma diffinitio est incō ueniens silr ⁊ secūda. q̄ fm eas pūctum esset vacuus silr et aīa. q̄ in illis nō est corpus. Et q̄ tercia sit in/cōueniens patet. q̄ fm eam vas ꝓplenū aere esset vacuū. q̄ aer ꝑ se nō ponit corpus graue vel leue. q̄ nō est no/tabiliter sensibilis Conclusio illata ex p̄missis patz. q̄ vacuū est de numero ꝓpriatiuor⁹. et ergo dz diffiniri more ꝓpriatiuor⁹. quare dz dici q̄ vacuū est locus non repletus corpori. in quo tm aptū natum est esse corpus. Relinq̄tur aūt hic impugnatio platonis dicētis materiā q̄nq̄ eē lo cum et q̄nq̄ vacuū. q̄ ⁊tra hoc satis actum est superius in tractatu de loco. et ergo de illo hic iam supsedetur.

Ad rōnes quid sit dicendū p̄z ex declaratiōe mino/ris. nec sufficit autoritas antiquor⁹. quor⁹ iudicium circa naturā vacui fuit debile

Queritᵉ tercio. Vtrū sit verus: vacu um posse existere in na tura rerū

Pro parte affirmatiua sunt rōnes antiquo rum de quib⁹ supius fecimus mentionem. quarū vna est locus est causa motus naturalis. et nō est cā m̄ꝫtum est plenus. q̄ corpus existens in loco non dat sibi rōnē cau se motus. ergo m̄ꝫtum est vacuus Sed pro parte ne gatiua est ph̄s in littera. qui multipliciter ꝓbat vacuus nō esse separatū a reb⁹. nec esse imbibitū corporibus. ergo vacuū simpliciter nō est nec ꝑt esse naturaliter.

Maior. Plures rōnes ex motu prebent cer tum testimoniū: q̄ non sit ponendū vacuū se/paratum Minor. Propter rarū et dēsum ⁊ corū motum: non est ꝓcedendū vacuū rebus immixtū Conclusio. Concludit igit rōnib⁹ et testimonio experimentor⁹: naturā abhorre/re vacuum

Maioris ꝓpōnis ꝓbatōez Arestoteles in littera dif fuse deducit. q̄ ꝑmo ꝓbat sex rōnib⁹ ex pte motus abso lute sumpti q̄ vacuū nō sit ponēdum. Secūdo ꝓbat ex pte velocitatis ⁊ tarditatis motuū duab⁹ ratiōib⁹. Ter cio ꝓbat id ipsum absq̄ ꝓsideratōe motus trib⁹ rōnib⁹. que oēs satis clare patent in littera et in copulatis textū exponentia Minor ꝓbat ex ꝓsideratione syll̄i cū ꝓpo/sitione ꝑma. nā vacuū immixtū nō potest esse causa mo/tus corpor⁹. Tum ꝑmo. q̄ nō posset saluari mot⁹ gra uiū deorsum. Tum secūdo. quia tunc leuia non mouerē/tur nisi sicut recte. et non mouerent ex natura ꝓpria. sed il la sunt absurda in rerū natura. Et ph̄us ꝓbando illam minorē ꝑmo ponit motiua illor⁹ qui ponebāt vacuum corporib⁹ imbibitū. et reprobat illa q̄tuor rōnib⁹. Dein/de ponit q̄tuor suppositiones. ex quib⁹ probat q̄ nō opor tet vacuū esse ad saluandū rarefactionē ⁊ ꝓdensationem corpor⁹ Conclusio patz. q̄ videmus corpora grauia ascendere sursuz extra ꝓprium locum ad euitandū vacu um. et etiā rarefieri vltra naturalem statū ne fiat vacuū. que vtiq̄ non fierent nisi natura vacuū abhorreret. Et hec ꝓclusio ꝓdemnat vacuū fm omnes vacui acceptio/nes. de quib⁹ supius est facta mentio Ad rōnes anti quor⁹ dicendū sicut diffuse habetur in copulatis. q̄ opor tet diligenter ꝑuidere. quia positiōes ille sine copulatis sunt opus imꝑfectū ⁊ semiplenū.

Queritᵉ quarto. Vtrus graue sim plex positus in va cuo: moueat successiue aut subito

Q̄ moueat successiue patz autoritate doctoris sancti et Auicēne. qui hoc pro/bat ex incōpossibilitate termino⁹ a quo ⁊ ad quē. q̄ ter/mini situaliter distinguūtur. Sed q̄ moueat subito ꝓba tur autoritate cōmentatoris et Alberti. etiā ꝓbatur rō/ne ph̄i. q̄ nisi sic ph̄us argueret a dicto fm quid ad dic/tum simpliciter.

Maior. Non semper prouenit ex resistētia: q̄ mutatio sit successiua Minor Ex situ ne gans semper fieri successionē: dissentit verita/ti circa loci mutationem Conclusio. Si igi tur graue simplex in vacuo ponatur: nō subito sed successiue mouetur.

Pro declaratiōe maioris nota. q̄ mutatio fit successi/ua tripliciter. Vno mō ex parte medij. q̄ medium resistit sue diuisioni. et ideo q̄to medium est densius tāto magis resistit. et quāto mobile est obtusius tanto pe⁹ius diuidit medium. et ꝑ ꝓsequens magis retardat motus. vt dicit Arestoteles. Secūdo mō ex parte cōtrarie dispōnis in mobili fit successio. eo q̄ mobile hz in se aliquod inclinās in oppositū. sicut in motu grauis sursum grauitas incli/nat deorsum. Tercio ex parte situs. nam mobile existēs in vno situ habet repugnātiam quādā ad oppositū sitū. Et cōmentator circa hoc tercium mēbrum ponit quādaz diuisionem. Nam aliq̄n subtracto eo qđ mobile habet ex pte mouentis. ad mobile remanet aliquid actu. sicut pa tet in corporib⁹ celestib⁹. nam corpus celeste ab intelligen tia habet motū. sed nō habet ab eo materiaz vel formam substantialē. Aliq̄n autez si subtrahat a mobili qđ habet a mouente nō manet aliquid actu existens. sicut in grauibus et leuib⁹. quia vt dicit octauo huius grauia et leuia mouent a generante a qua habent suam formā substan/tialem. Et dicit ꝓsequēter q̄ in ꝓmis remanet successio sed nō in secūdis. q̄ in secūdis subtracta forma substan tiali. nō relinq̄tur nisi materia. que non est ex se actu sub sistens neq̄ mobilis. ꝓter qđ dicit grauia ⁊ leuia subito moueri ꝑ vacuū. Sed hoc secūdum est inconuenienter dictum Patz quia in grauib⁹ ⁊ leuib⁹ remota forma quā dat generans remanet per intellectum corpus quātum qđ ex eo ipso q̄ ē tum est in vno situ existens habet resi/stentiam seu repugnātiam ad oppositum situm. Et ꝑ hoc relinq̄tur maior vera. Minor patet. quia includit re/pugnantiam aliquid situaliter occupare diuersa loca. q̄ euidēter repugnat rōni indiuidui. eo q̄ indiuiduū est ali/

quod indiuisum in se et diuisum a quolibet alio. sed quecūq; sunt ꝑmensuratiue in diuersis sitib; ex ipsis diuidūtur ab inuicem. Conclusio esset nota ex supra dictis. sed tamen aliūde sic probatur. quia sicut ꝓtitas facit situm et ordinem partium subiecti in quo est. ita etiam facit determinatū situm et vbi fm locum. ita q; nature sue repugnat vt mobile quātum simul et semel sit in diuersis sitibus z vbi. Et ideo fm bo. in de trinitate fm diuersa vbi sumitur numeralis distinctio rerum. Constat autē q; si subito mutaretur corpus simul z semel esset in diuersis vbi. Et multa alia absurda possent inferri

Corrolariū. Et si Aristotelis ratio nō arguat simpliciter instantaneā mutationem: tamen posito vacuo concludit illam fm aduersariorū intentionem. Prima pars patz. q; graue simplex positum in vacuo successiue moueretur. et sic simpliciter non licet ꝯcludere mutationem subitam. Sed secūda pars ꝓbatur. quia ratio Aristotelis inducta est ad ꝓtradicendum positioni antiquoꝝ qui vacuū ponebant hac de causa vt non impediretur motꝰ et sic fm eos causa motus erat ex parte medij nō impedientis motum. et ideo Aristoteles ꝓtra eos argumentatur ac si tota causa velocitatis et tarditatis sit ex parte medij. quod si verum esset in vacuo nulla esset tarditas. et per ꝯsequens eius mutatio erit instātanea fm positionem antiquorū. Et per hoc soluitur ratio in oppositum facta cū auctoritatib; assumptis

Consequens aūt dictis est aggredi de tpe.

Circa tractatum de tē-

poze Queritur primo. vtrum tempus existens in reruz natura: sit circulatio celi vel vltima spera Ista questio vnū presupponit et alterū querit. Pro parte suppositi affirmatiua est finalis sententia phi. Sed pro parte negatiua sunt siliter due rōnes philosophi quas nō soluit. Prima ratio est. cuius partes non sunt totum non est. sz partes temporis. scilz ꝓteritum z futurū non sunt. ergo tempus non est. Secūda rō. necesse est cuiuslibet diuisibilis aliquas partes esse. sed nulla pars temporis est. ergo tempus non est. Maior est nota ex diffinitiōe ꝓtinui Minor. ꝓbat. q; nihil habemus de tempore nisi nūc. sed nūc non est pars integralis temporis. licet sit aliquid tēporis. Sed pro parte negatiua questi est phus in textu qui reprobat et soluit motiua antiquoꝝ hoc dicēduz

Maior Rationes negantes tempus fore: videntur penes fallaciam ꝯsequentis peccare

Minor Positio istorum est stulta: que dicit q; tempus sit circulatio aut vltima spera

Conclusio. Concedendū igitur est tempus esse aliquid in rerum natura: non tamē est celi circulatio vel ipsa spera vltima-

Maior patet sic arguendo si partes totius sunt totū est. ergo si partes nō sunt totū non est. Vel sic. si partes diuisibilis sunt necesse est diuisibile esse. ergo si partes nō sunt diuisibile nō erit. Et si aliquā fallaciā ꝓueniat affignare tene ꝓtingit. q; eius dē possunt esse plures apparētie fallendi. vt dicit secūdo elencoꝝ. Sūt etiā alie solutiōes illarum rōnū. que satis clare ponūtur in copulatis. videantur ibidē Minor patz per Aristotelē in littera qui reprobat opinionem de circulatiōe duab; rōnib;. et dicit ꝯsequenter q; ista opinio que ponit tempus esse vltimaz speram est ita stulta q; nō oportet aliqua impossibilia circa ipsam ꝯsiderare. quia manifeste peccat circa tres fallacias. Primo penes fallaciā eq̄uocatiōis. q; equinocatur esse in. Secūdo penes fallaciā accidentis. q; arguitur ex puris affirmatiuis in secūda figura. Tercio penes fallaciam ꝯsequentis. q; arguitur a positiōe ꝯsequētis ad positionem antecedentis. Etiā procedit ex falsis. q; multa sunt. que nec sunt in spera nec in tempore sicut omnia incorporalia. Ex quo patet q; primi philosophantes propter imperitiā logice sepius in falsas ꝓpositiones sunt ꝓlapsi. Cōclusio relinquit ex dictis nota quo ad ambas eius particulas. quia tempus est quoddā totuz successiuū quod nō solum rōne sed etiam re differt a circulatione et ab vltima spera Ad rōnes quid sit dicēduz patet ex dictis

Querit secūdo. Utruz tempus sit motus: vel saltem aliquid eius

Pro partib; tam affirmatiua q̄ negatiua illius questi videat Aristoteles in littera. qui ꝓbat tempus nō esse motū duab; rōnib;. Etiā dicit phus q; positio tenens tempus esse motū est magne apparentie. et adhuc habet defensores dicentes q; tempus z motus differant sola ratione. hinc est q; Aristoteles ostendit tēpus non esse motum. licet prius ostendit tempus non esse circulatiōem celi

Maior. Tempus non est motus. Minor. Q; tempus sit primi motus passio: nō interimit obiectio sumpta a philosopho Conclusio. Tempus igitur esse aliquid motus sed non motum: ostendit deductio fidedignorum rationum

Maior huius discursus patz ex rationibus in littera phi tactis. Prima est. quia motus est soluz in ipso quod mouetur. aut vbi est ipsum qd̄ mouetur. sed tempus est idem respectu omniū z vbiq;. Secūda rō. q; tempꝰ nō est velox vel tardum. sed omnis motus est velox vel tardus igit. Maior ꝓbat. q; si sic idem mensuraret seipō et esset notius seipso. hoc autē est inconueniens. Minor patet. quia si fieret apparens obiectio talis. si tempus sequatur aliquem motū sensibilem extra animā existentem. sequitur q; qui nō sentit illum motū non sentit tempus. cuius ꝓtrariū in littera dicit. Si aūt tempus sequatur motum anime. sequit q; res nō cōparentur ad tempus nisi mediāte anima. et sic tempus nō erit res naturę sed intentio anime ad modum generis vel spēi. Si autem tempus seq̄tur vniuersaliter omnē motū. sequitur q; tot erūt tempora quot sunt motus. cuius ꝓtrariū ettam in littera dicit. Sed hec obiectio nō obstat. quia tempus est passio primi motus a quo omnes alij causantur et quicūq; ꝓcipit quēcūq; motum secūdum. percipit etiā primū motum quē sequitur tempus. et sic percipiendo quēcūq; motuz percipit tempus Prima particula cōclusionis videlicz q; tempus sit aliquid motus. patet ex illo q; sine ꝓceptione motus non percipitur tempus. z ex cognitiōe motus acq̄ritur notitia temporis. put latius patet in littera. Sed secūda particula eiusdem ꝯclusionis patet ex deductione maioris ꝓpositionis

Querit tercio Utruz diffinitiue tēpꝰ sit numerus motus fm